

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ СЕРВІСНОЇ ПЛАТИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

У статті розкрито пропозиції щодо удосконалення обліку інших операційних доходів від надання готельних послуг. Надано критичну оцінку сучасного стану обліку сервісної плати на вітчизняних підприємствах готельного господарства.

В статье раскрыты рекомендации для усовершенствования учета других операционных доходов от оказания гостиничных услуг. Дана критическая оценка современного состояния учета платы за обслуживание на отечественных предприятиях гостиничного хозяйства.

In the article the recommendations of improvement account of others operating incomes from rendering hotel services are exposed. The critical estimation of the modern state of account of service fee is given on the enterprises of hotel economy.

Ключові слова: сервісна плата, підприємство готельного господарства, інший операційний дохід, готельна послуга, обов'язкова плата за обслуговування, облік, доходи.

У складі інших операційних доходів вітчизняних підприємств готельного господарства з недавніх пір з'явилися суми, які клієнти платять за обслуговування – це так звана "плата за сервіс", або "чайові". Ще декілька років тому вищезазначений вид надходжень не був притаманним для вітчизняного готельного бізнесу. Проте в сучасних умовах, коли підприємства готельного господарства орієнтуються на закордонного клієнта (іноземного туриста), який звик до сервісу на високому рівні і до розрахунків по кредитних картках, плата за обслуговування стає звичним явищем.

Дослідженню питань обліку доходів від надання готельних послуг присвячені праці таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як Г.Н.Бургонової, Н.А.Каморджанової, З.А.Балченко, С.О.Балченко, С.Я.Король, К.А.Куркіної, Л.П.Кукушкіної, В.В.Семеніхіна та інших.

Проте в обліку виникає чимало спірних питань щодо визначення, чим все-таки є суми сервісної плати для підприємства готельного господарства – виручкою чи іншими операційними доходами, оскільки бухгалтерським законодавством облік цього виду доходів не регламентується.

Основною метою статті є дослідження нових системних та послідовних підходів до облікового процесу відображення сервісної плати із врахуванням специфіки діяльності підприємств готельного господарства.

Обов'язкові чайові "...включаються у рахунок, є оплатою за сервіс і визнаються часткою виручки або операційного доходу...", а необов'язкові чайові визнаються доходом підприємств готельного господарств лише у тому випадку, якщо в рахунку не було зазначено особи одержувача чайових та "...включаються до позареалізаційних доходів готелю" [4, с. 215].

Якщо плата за сервіс встановлюється підприємством готельного господарства самостійно (обов'язкова сервісна плата) та виділяється окремим рядком в рахунку (часто така практика характерна для ресторанів при

готелях), то вона виступає складовою частиною вартості наданих клієнту послуг, а оплата вказаної суми є обов'язковою умовою, що не залежить від бажання клієнта. В такому випадку плата за обслуговування відображається по кредиту рахунку 70 "Доходи від реалізації" і дебету 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками" та визнається виручкою на підставі пункту п. 8 П(С)БО 15 "Дохід" [6].

Проте на практиці таке зустрічається досить рідко, переважно в готелях високого класу. У більшості випадків можна зустріти рахунки на оплату послуг (рахунок за вечерю або хімчистку), в яких клієнтом за власною ініціативою включена сума сервісної плати. Така ситуація є поширеною під час розрахунків кредитною карткою, коли клієнт самостійно до загальної суми рахунку додає суму сервісної плати.

На нашу думку, такі суми доцільно враховувати готелями у складі інших операційних доходів на тій підставі, що для визнання їх доходом не виконуються вимоги п. 8 П(С)БО 15 "Дохід" [6].

Зокрема, сума виручки не може бути достовірно визначена, оскільки клієнт вписує суми сервісної плати на власний розсуд, тому передбачити її неможливо.

Окрім того, підприємство готельного господарства не володіє правом претендувати на ці суми. Тобто наявність плати за сервіс у рахунку готелю за надані послуги обумовлює необхідність у відображенні цих сум у складі інших операційних доходів (рахунок 71 "Інший операційний дохід").

На нашу думку, плату за сервіс доцільно відносити до доходів від безкоштовно одержаних оборотних активів, тому її слід обліковувати на аналітичному рахунку третього порядку 7171 "Одержання плати за обслуговування" до субрахунку другого порядку 717 "Дохід від безкоштовно одержаних оборотних активів".

Проте варто врахувати ту обставину, що фактично наявність в рахунку готелю плати за обслуговування свідчить про те, що клієнт віддячив за роботу тому співробітнику підприємства готельного господарства, який надав йому послуги (наприклад, під час поселення за підніс багажу сума чайових призначається портьє). Тому цілком справедливо було б підприємству готельного господарства зустрічно подякувати цьому працівнику, включивши в його дохід зазначену суму. Більшість готелів так це і робить, хоча й не завжди правильно.

Наприклад, підприємство готельного господарства може спочатку включити всю отриману суму чайових у дохід співробітника. На нашу думку, це цілком правомірно, але варто враховувати той факт, що коли чайові в повній сумі включаються в дохід працівників, готель невимушено стає їх агентом щодо сплати податку з доходів фізичних осіб (ПДФО), хоч і не виступає джерелом виплати доходу. Такий підхід пов'язаний з тим, що готель у цьому випадку буде посередником щодо передачі грошових коштів від клієнта до працівника,

оскільки кошти надійдуть на розрахунковий рахунок підприємства готельного господарства. Більш того, підприємство готельного господарства нестиме реальні витрати, які пов'язані зі сплатою комісії банку за обслуговування кредитних карток.

Проте існує інший, більш вигідний та простіший, на нашу думку, для двох сторін спосіб бухгалтерського обліку плати за сервіс.

Підприємство готельного господарства визнає суму отриманої плати за обслуговування у складі своїх інших операційних доходів (як вже зазначалося), а співробітникам виплачується премія на цю ж суму. Проте в такому випадку підприємству готельного господарства необхідно в положенні про преміювання передбачити порядок розподілу цієї плати за обслуговування. Зазначене положення потрібне для того, щоб готель міг включити суму премії, що виплачується, до складу витрат. Нарахування премії працівникам на суму отриманої плати за сервіс відобразатиметься проведенням:

Кредит 661 "Розрахунки по заробітній платі",
Дебет 949 "Інші витрати операційної діяльності".

Оскільки специфіка готельних послуг характеризується вагомим впливом людського фактора в процесі їх надання, то на підприємствах готельного господарства доцільно розробляти соціальні програми з метою максимального задоволення потреб персоналу загалом. Тобто значну увагу доцільно приділяти оптимізації розміру соціального пакету, при оптимальному балансуванні якого працівники готелю не потраплятимуть в залежність від плати за сервісне обслуговування.

Окрім того, на підприємствах готельного господарства здійснюється безперервний контроль за документообігом відображення доходу від реалізації готельних послуг в автоматизованих програмних комплексах. Досить зручним та ефективним програмним комплексом є "Smart Hotel – Реєстратура".

Відповідальність за своєчасність здійснення нарахування реалізації в програмному комплексі "Smart Hotel – Реєстратура" покладається на керівника відділу прийому та розміщення готелю. Старший адміністратор готелю до 5-го числа кожного місяця здійснює формування Звіту "Взаєморозрахунки готелю" за попередній місяць і забезпечує підписання директором готелю та передачу вищезазначеного Звіту керівнику служби прийому та розміщення.

Начальник відділу розрахунків з покупцями за реалізовані ТМЦ, надані готельні послуги, виконані роботи до 8-го числа кожного місяця забезпечує: завантаження реалізації готельних та інших послуг, що надаються готелями, викладених у затвердженому Звіті в програмний комплекс "Smart Hotel – 1С Бухгалтерія 8.0"; оцінку та аналіз відповідності агрегованої номенклатури послуг, договорів та рахунків по контрагенту. Отже, реалізація готельних послуг на підприємствах готельного господарства передбачає відображення

операцій з грошовими коштами (включаючи готівкові та безготівкові розрахунки) та дебіторською заборгованістю.

Проте для того, щоб на підприємстві готельного господарства провести повноцінний економічний аналіз, перш за все необхідно сформувати структуровану систему внутрішньої звітності для потреб управління.

Із врахуванням вищезазначеного, доцільно для підприємств готельного господарства розробити структуровану систему відповідних форм внутрішніх звітів щодо відображення доходів від реалізації готельних послуг. Зокрема, в кінці звітної періоду доцільно складати Звіт "Про реалізацію готельних послуг та інших операційних доходів".

Загалом, складання внутрішньої звітності законодавчо не регламентується. За таких умов принципи складання такої звітності на підприємствах готельного господарства будуть визначатися специфікою готельних послуг.

У зв'язку з тим, що готель працює цілодобово і 7 днів на тиждень, то першочерговим завданням стає забезпечення ефективного та безперервного нагляду за достовірністю записів про отримані доходи по рахунках бухгалтерського обліку всіх структурних підрозділів готелю, які обслуговують клієнтів [1, с.186].

У статті здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретичних положень і методичних засад бухгалтерського обліку сервісної плати, що сприятиме зростанню ефективності діяльності підприємств готельного господарства та підвищенню рівня якості готельних послуг. Основні теоретичні та науково-практичні результати дослідження полягають в удосконаленні обліку сервісної плати, яку запропоновано відносити до доходів від безкоштовно одержаних оборотних активів та обліковувати на аналітичному рахунку третього порядку 7171 "Одержання плати за обслуговування". Це дозволить: підвищити відповідність відображення складових доходів від реалізації готельних послуг в обліку, уніфікувати використання наявних субрахунків для відображення плати за сервісне обслуговування з метою її подальшого розподілу між працівниками та оптимізації розміру соціального пакета загалом.

Список використаних джерел:

1. Байлык С. И. Гостиничное хозяйство. Организация, управление, обслуживание : [учеб. пособ.] / С. И. Байлык. – [3-е изд., стереотип]. – К. : Дакор, 2008. – 288 с.
2. Балченко З. А. Бухгалтерський облік в туризмі і готелях України / З. А. Балченко. – [навч. посіб.]. – К. : КУТЕП, 2006. – 232 с.
3. Бургонова Г. Н., Каморджанова Н. А. Гостиничный и туристический бизнес: особенности бухгалтерского учёта и налогообложения / Г. Н. Бургонова, Н. А. Камарджанова. – [учеб. пособ.]. – М. : Финансы и статистика, 1999. – 352 с.
4. Король С. Я. Бухгалтерський облік в готельному господарстві / С. Я. Король. – [навч. посіб.]. К. : КНТЕУ, 2005. – 354 с.
5. Кукушкина Л. П. Особенности ведения бухгалтерского учёта в гостиничном бизнесе / Л. П. Кукушкина. – М. : ИД "Аудитор", 2000, – 286 с.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід" [Текст]: [чинний від 1999-11-29] / Офіц. вид. – К. : Уряд. вид-во, 1999. №290. – (Офіційне видання Міністерства фінансів України).